

POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

w sprawie **B. S.**

skazanego z art. 291 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 22 listopada 2023 r.

w przedmiocie wniosku obrońcy o wyłączenie sędzi SSN XY

od rozpoznania kasacji

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie

z dnia 11 sierpnia 2022 r., sygn. akt VI Ka 267/21

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego Warszawa Praga – Południe w Warszawie

z dnia 4 listopada 2020 r., sygn. akt III K 571/18

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

Przed Sądem Najwyższym zawisła sprawa z kasacji obrońcy skazanego B. S. od wskazanego wyżej wyroku. Zarządzeniem Prezesa kierującego Izba Karną Sądu Najwyższego z 30 marca 2023 r. sprawa, której nadano sygn. akt II KK 7/23, została skierowana do referatu sędzi SN XY. Obrońca skazanego, pismem z 11 kwietnia 2023 r., na podstawie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym wniósł o zbadanie spełnienia przez wskazaną sędzię wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jej powołaniu i postępowania po powołaniu, gdyż, jak argumentował, zarówno okoliczności

powołania sędzi X.Y. jak i charakter niniejszej sprawy, w tym okoliczności powołane w kasacji powodują, iż rozpoznanie przez nią sprawy doprowadzi do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Sąd Najwyższy w osobie Prezesa kierującego Izbą Karną, zarządzeniem z 4 października 2023 r., na podstawie art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 29 § 6 i n. uSN, odrzucił wniosek obrońcy skazanego o zbadanie spełnienia przez sędzię SN X.Y. wymogów niezawisłości i bezstronności, zaś z uwagi na treść uzasadnienia wniosku, jak i podniesiony zarzut w kasacji, zarządził potraktować przedmiotowy wniosek jako o wyłączenie wspomnianej złożony w trybie art. 41 k.p.k. i nadać mu dalszy bieg (k. 17 i n., akta KB 8/23).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek nie jest zasadny.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Przepis powyższy *expressis verbis* odwołuje się do uzasadnionej konkretnymi okolicznościami wątpliwości, która musi istnieć obiektywnie i poddawać się zewnętrznej weryfikacji oraz ocenie, także przez każdą rozsądnie oceniającą i niezaangażowaną w wynik postępowania osobę. Nie oznacza to jednak, że przyczynę wyłączenia sędziego będzie stanowił każdy nieuzasadniony konkretnymi okolicznościami brak zaufania, czy też okazywany przez stronę brak wiary w bezstronność sędziego, będący wynikiem jej wyłącznie subiektywnego odczucia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2012 r., III KK 214/11).

Okoliczności uzasadniające wyłączenie sędziego w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k. muszą więc odnosić do takiego zachowania sędziego na sali rozpraw oraz poza nią, z którego mogłoby wynikać, że sędzia jest w określony sposób nastawiony do uczestników postępowania lub do sprawy. Chodzi tu o zachowanie sędziego odnoszące się zarówno do oceny rozpoznawanej sprawy przed wydaniem

rozstrzygnięcia, jak i o wyrażanie pewnych opinii oceniających uczestników postępowania, które może świadczyć o określonym nastawieniu sędziego do sprawy lub osób w niej uczestniczących a ciężar ich wykazania spoczywa na autorze wniosku.

Treść wniosku obrońcy skazanego nie pozwala natomiast na konstatację, że w odniesieniu do osoby SSN X.Y., zachodzą podstawy określone w art. 41 § 1 k.p.k., nakazujące odsunięcie jej od procedowania w przedmiocie wniesionej w sprawie kasacji. Za podważające bezstronność tej sędzi w rozumieniu analizowanego przepisu, nie można uznać subiektywnego przekonania autora wniosku, że wskazana sędzia objęła urząd w procesie wadliwego procesu nominacyjnego. Niezależnie od oceny tego procesu należy wskazać, że nie zachodzi żaden związek pomiędzy tym procesem a rozpoznawaną sprawą, a jedynie w sytuacji stwierdzenia związku pomiędzy tymi okolicznościami można by rozważać, czy należą one do kategorii określonej w art. 41 § 1 k.p.k.

Podkreślić jednak należy, że kwestionowany przez obrońcę tryb powołania sędzi SN X.Y. na wniosek KRS uformowanej zgodnie z przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, nie uzasadnia wątpliwości co do jej bezstronnego orzekania w sprawie. Powyższe stanowisko wynika choćby z treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 4 marca 2020 r., P 22/19, w którym podkreślono, że kwestie ustrojowe odnoszące się do wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta RP nie mogą być przedmiotem rozpoznania w ramach wniosku o wyłączenie sędziego złożonego w trybie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. Z powyższego wynika, że wniosek o wyłączenie sędziego, złożony w oparciu o treść art. 41 § 1 k.p.k., w którym poddano w wątpliwość bezstronność sędziego na tej podstawie, że zakwestionowano okoliczności towarzyszące jego powołaniu na stanowisko sędziego, jest niedopuszczalny z mocy ustawy.

Przypomnieć także trzeba, że z treści art. 29 § 4 ustawy o Sądzie Najwyższym jednoznacznie wynika, iż okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności. W art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym

uregulowano wszak kwestię tzw. testu niezawisłości i bezstronności sędziego z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu i przy użyciu tego instrumentu możliwa jest ocena standardu bezstronności oraz niezawisłości sędziego przy wykonywaniu czynności orzeczniczych. Przepis art. 41 § 1 k.p.k., zawiera natomiast ogólną podstawę wyłączenia sędziego, co do którego istnieje podejrzenie o stronnictwo (*iudex suspectus*), którą co do zasady może być każda okoliczność mogąca wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie, jednakże art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym stanowi *lex specialis*, wobec tego przepisu, wyłączając tym samym możliwość badania określonych w niej przesłanek w ogólnej procedurze wyłączenia (por. np. postanowienia SN z dnia 26 stycznia 2023 r., sygn. akt V KK 485/21, z dnia 19 maja 2023 r., I KK 449/22). Postępowanie w trybie art. 29 § 5 uSN dotyczące sędzi XY zostało zakończone odrzuceniem wniosku, co powoduje, że w postępowaniu niniejszym można jedynie rozważać okoliczności podniesione w piśmie obrońcy w kontekście ewentualnego i potencjalnego wpływu na sposób procedowania merytorycznego w niniejszej sprawie. Żaden taki wpływ nie został przez obrońcę wykazany, poza, jak wyżej wskazano, subiektywnym przekonaniem o istnieniu podstaw do wyłączenia z powodu konstytucyjnie niedopuszczalnego kwestionowania procedury nominacyjnej.

W kontekście przesłanek wyłączenia nie przekonuje szczególnie argumentacja obrońcy wskazująca, że zarzut kasacyjny z pkt 3, w którym zakwestionowano procedurę nominacyjną sędziego Sądu Okręgowego orzekającego w tej sprawie, co ma – zdaniem skarżącego – świadczyć o uchybieniu z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., oparty został na tożsamej co wobec SSN X.Y. postawie zmierzającej do negowania prawidłowości jej nominacji, a to miałoby powodować, iż nie powinna ona orzekać w analogicznej sytuacji prawnej dotyczącej jej osoby.

Okoliczność, że dana osoba została powołana na stanowisko sędziego sądu powszechnego na skutek rekomendacji KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, a także treść sformułowanych w tym aspekcie zarzutów kasacyjnych, samo przez się nie przekłada się na ocenę przesłanek z art. 41 § 1 k.p.k. wobec

innego sędziego, w tym wypadku SSN X.Y., tym bardziej bez wykazana dodatkowych okoliczności, które świadczą o naruszeniu przez wskazaną sędzię standardów niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie.

Dla stwierdzenia podstawy wyłączenia sędziego, o jakiej mowa w art. 41 § 1 k.p.k. koniecznym jest wykazanie określonej kategorii okoliczności, którą jeżeli zestawić z przedmiotem rozstrzygnięcia w określonej sprawie, prowadzi do wniosku o uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego, mającego ją rozstrzygnąć. W regulacji z art. 41 § 1 k.p.k. chodzi o okoliczności natury faktycznej, względnie zdarzenia procesowe, które mogłyby uzasadniać wątpliwości co do obiektywnego rozstrzygnięcia sprawy przez konkretnego sędziego. Do okoliczności takich nie należą natomiast rozwiązania legislacyjne dotyczące ustroju sądownictwa. Akceptacja takiego stanowiska, zgodnie z którym w istocie regulacja prawna stanowiłaby w jakiejkolwiek konfiguracji powód do wyłączenia sędziego prowadzi *ad absurdum*; nietrudno bowiem znaleźć wspólną cechę ustrojową dla sytuacji wszystkich sędziów, której podniesienie jako zarzut procesowy mogłoby doprowadzić do braku sędziego, którego cecha ta nie dotyczy, a zatem do braku osoby, która mogłaby rozstrzygnąć sprawę.

Wątpliwości co do bezstronności w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k. muszą zatem wynikać z konkretnych sytuacji, faktów, związanych z osobą i zachowaniem sędziego, nie zaś z regulacji prawnych (które są podważane) konstytuujących ustrój sądownictwa. Nie sposób również zaakceptować sytuacji, w której instytucja z art. 41 § 1 k.p.k. byłaby wykorzystywana jako narzędzie kontroli procesu powołania na stanowisko sędziego, gdyż mogłoby to prowadzić do instrumentalnego wykorzystania art. 41 § 1 k.p.k. do celów, którym ten przepis nie służy, a zarazem do obejścia rozwiązań prawnych służących kontroli procesu nominacyjnego, istniejących w prawie publicznym.

Autor wniosku nie wykazał również, aby dotychczasowa droga zawodowa SSN X.Y., w tym akcentowane przez obrońcę udzielanie rekomendacji kandydatom na sędziów byłej Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, w tym jej nominacja do tej, nieistniejącej już Izby, czy też to, że była założycielką stowarzyszenia prokuratorów A., miały dyskwalifikować ją jako obiektywnego i bezstronnego sędziego w sprawie rozpoznania kasacji o sygn. II KK 7/23.

Podsumowując należy zatem wskazać, że wniosek o wyłączenie sędziego oparty o treść art. 41 § 1 k.p.k. dla swojej skuteczności musi wykazać na co najmniej duże prawdopodobieństwo, iż zachodzi związek funkcjonalny pomiędzy podnoszonymi okolicznościami uzasadniającymi wątpliwości co do bezstronności sędziego (które powinny mieć charakter rzeczywisty i obiektywny), a rozstrzygnięciem konkretnej sprawy. Z tych okoliczności powinno być możliwe logiczne wyciągnięcie wniosku o tym, że istnieje uzasadnione przekonanie o możliwości rozstrzygnięcia sprawy bez uzasadnionych podstaw na korzyść lub niekorzyść określonej strony. Orzekanie w niniejszej sprawie przez sędzię SN X.Y. do takich obaw w nie prowadzi i obiektywnie nie wynikają one również ze złożonego wniosku.

Z tych względów należało orzec jak w sentencji.

(EF)

[ms]